

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

ISTE, EHT ja SRT mõju uuringu (MÕU) tulemuste tutvustus

Anu Hall

Erihoolekande ja rehabilitatsiooni talitus

Arendusnõunik

30.04.2024

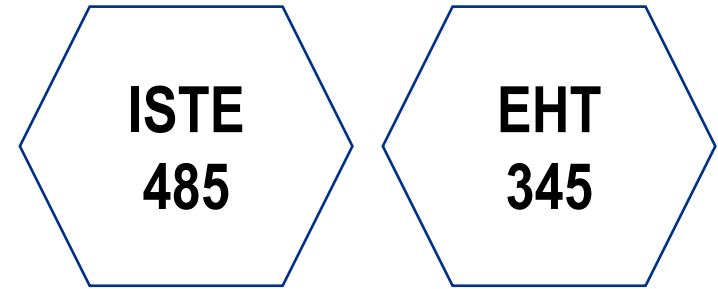
Teemad

- ✓ Ülevaade andmete analüüsi tulemustest
- ✓ Ülevaade KOV ja TO küsitluse tulemustest
- ✓ Kokkuvõte ja järeldused
- ✓ ISTE tulevik

MÕU eesmärk oli võrdlevalt analüüsida
ISTE, EHT ja SRT teenussüsteemide kaudu
saadud abi mõju psüühilise
erivajadusega inimestele ning
TO ja KOV arvamus süsteemidest

Uuringu etapid ja valim I

- ✓ I etapp: kvantitatiivne analüüs
 - ✓ EHT ja ISTE teenuse kasutajate ATVH andmed + raha vaade;
 - ✓ Vanus, diagnoosigrupp (IP/PH), elukoht KOV, toetusvajaduse raskusaste ja skoor üldiselt ning eluvaldkondade lõikes;
 - ✓ Perioodil 01.04.2019-31.12.2022 ISTE, EHT ja/või SRT süsteemist (kõikidest, kahest või ühest) teenus, tehtud 2 või enam ATVH (hindamiste vahe vähemalt 1 aasta ning võrreldi esimest ja viimast hindamist);
 - ✓ EHT ja EHT+SRT valimisse ainult need inimesed, kellel on hindamisvahendis sobivaks määratud ainult toetavad EHT teenused (IET, TE, TT, aga välja jäid IET PNH, IET autistidele ja KE).

ATVHV osad

Üld- ja isikuandmed – isikukood, nimi, sugu, vanus, elukoht, tegelik viibimiskoht

Abivahendite kasutamine

Eluvaldkonnad ja toetusvajaduse astmed

Kokkuvõte ja skoor

ATVH eluvaldkonnad ja küsimuste teemad

I Sotsiaalsed suhted

II Vaimne tervis

III Füüsiline tervis

IV Hõive

V Vaba aeg

VI Elukeskkond

VII Igapäevaelutoimingud

1. Sotsiaalsete suhete säilitamine, taastamine, loomine
2. Haigusteadlikkus ja raviplaani järgimine
3. Psüühikahäirest tulenev mõju käitumisele
4. Kognitiivne võimekus
5. Füüsilise tervise eest hoolitsemine
6. Liikumine eluruumides
7. Liikumine väljapool eluruume
8. Hõivega seotud tegevused
9. Vaba aja sisustamine ja huvitegevus
10. Eluaseme säilitamine või saamine
11. Rahaga toimetulek
12. Söögi valmistamine
13. Söömine
14. Majapidamisega seotud tegevused
15. Enese eest hoolitsemine

Toetusvajaduse aste

Aste	Toimetulek	Toetusvajadus
0	Iseseisev	Ei vaja toetust.
1	Madal toetusvajadus	Toimetulek kergelt häiritud. Vajab meeldetuletust ja nõustamist.
2	Keskmine toetusvajadus	Toimetulek mõõdukalt häiritud. Vajab regulaarset (1-4 korda nädalas) juhendamist ja abi.
3	Kõrge toetusvajadus	Toimetulek raskelt häiritud. Vajab igapäevaselt kõrvalabi ja toetust.
4	Äärmuslik toetusvajadus	Võimetu toime tulema või tegelema. Vajab püsivalt hooldust ja/või järelevalvet või tegevuste üle võtmist teise isiku poolt.

Uuringu etapid ja valim II

KOV
25

TO
33

- ✓ II etapp: KOVide ja teenuseosutajate küsitlus
 - ✓ Kõik 2023 ISTE katsetamises osalevad KOVid (35), veebiküsitlus, 54 küsimust;
 - ✓ Kõik 2019-2023 ISTE katsetamises osalenud TOd (200), veebiküsitlus, 49 küsimust;
- ✓ III etapp: teenuse kasutajatega intervjuud
 - ✓ ISTE ja EHT teenussüsteemi kaudu abi saanud inimesed, kellel on tehtud mõlemas süsteemis ATVH 2.

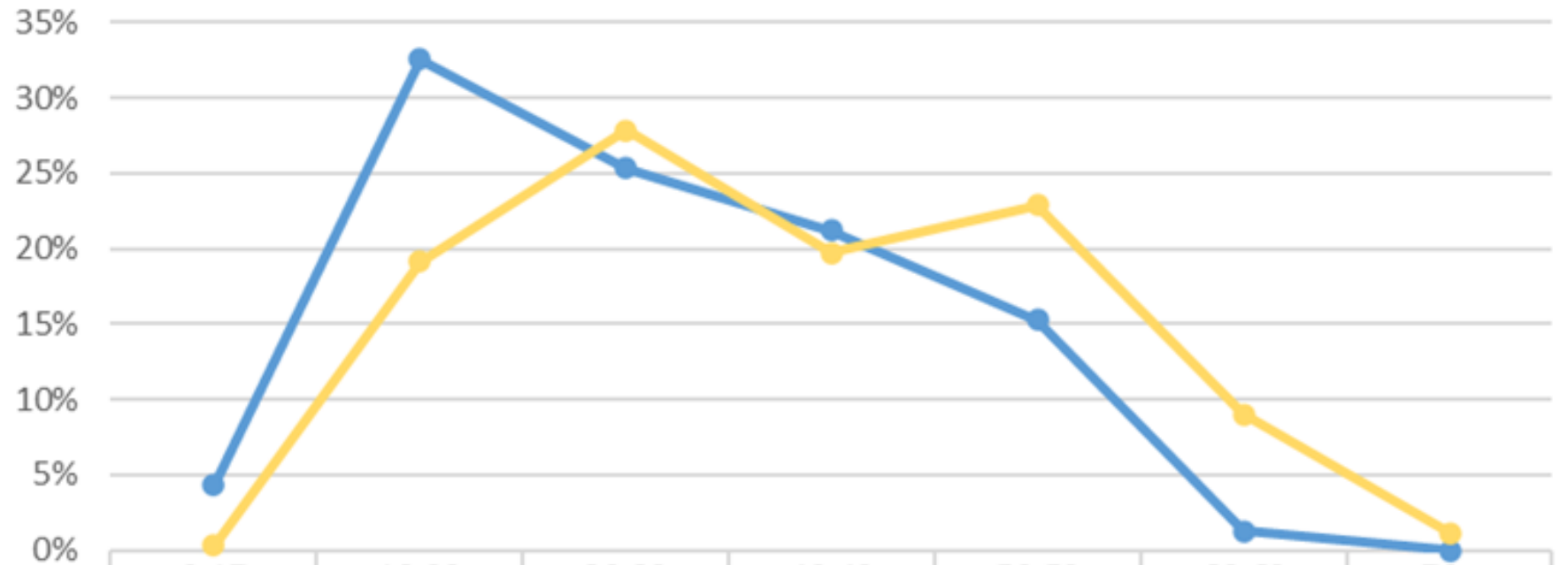
TK
3

Ülevaade andmete analüüsi tulemustest

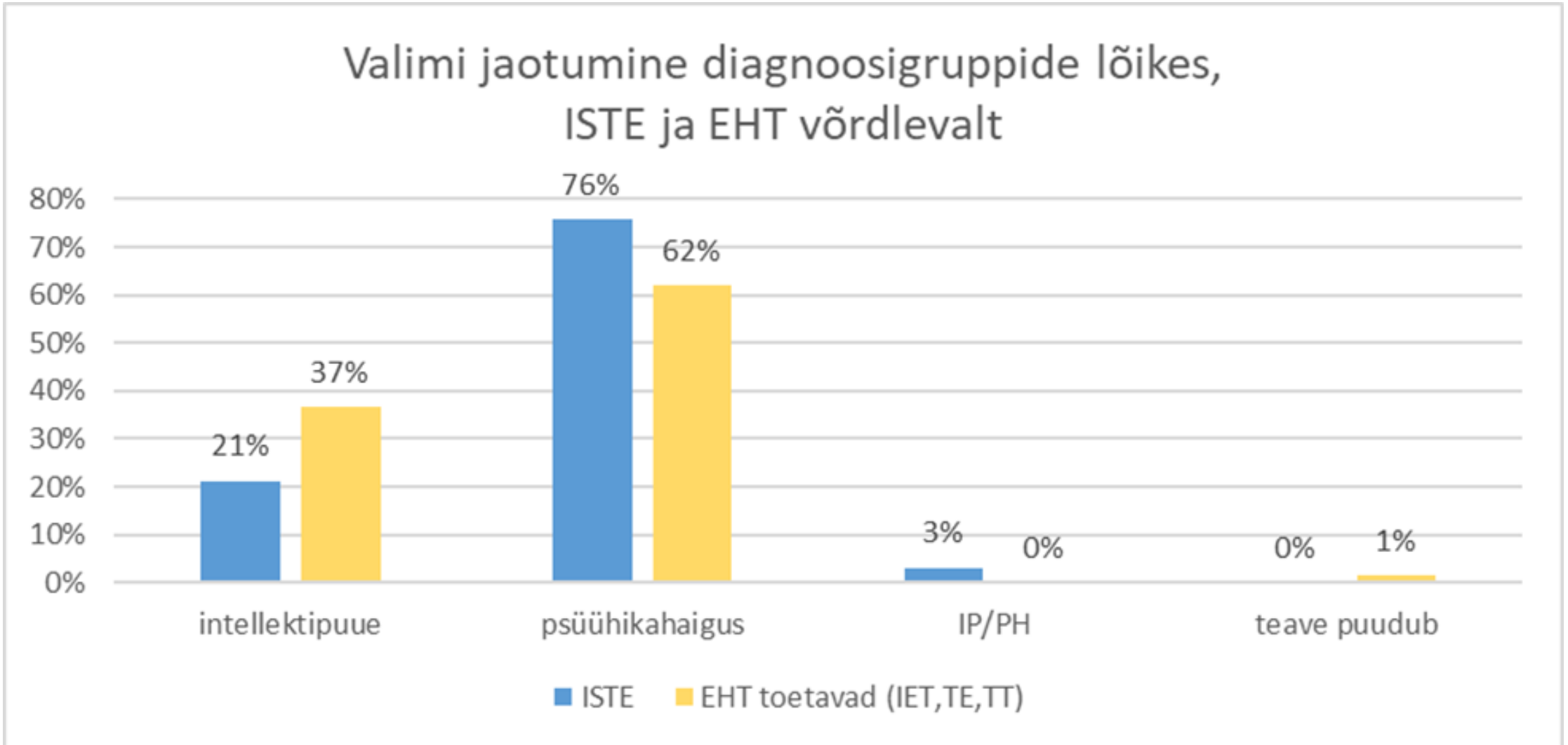
Valimi vanuseline koosseis, ISTE ja EHT võrdlevalt

Vanuseline koosseis, ISTE ja EHT võrdlevalt

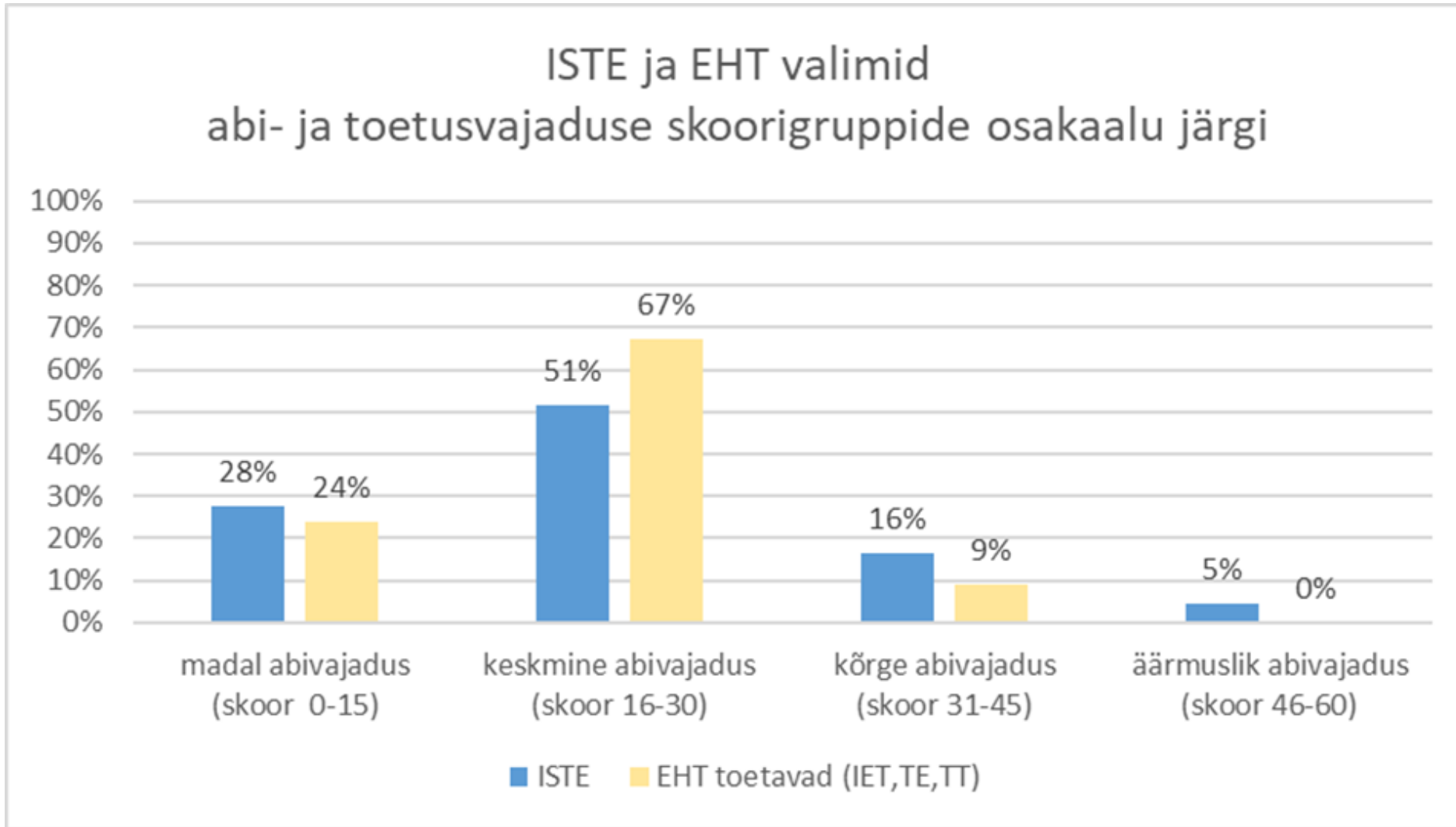

ISTE	4%	33%	25%	21%	15%	1%	0%
EHT toetavad (IET, TE, TT)	0%	19%	28%	20%	23%	9%	1%

Valim diagnoosigruppide lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

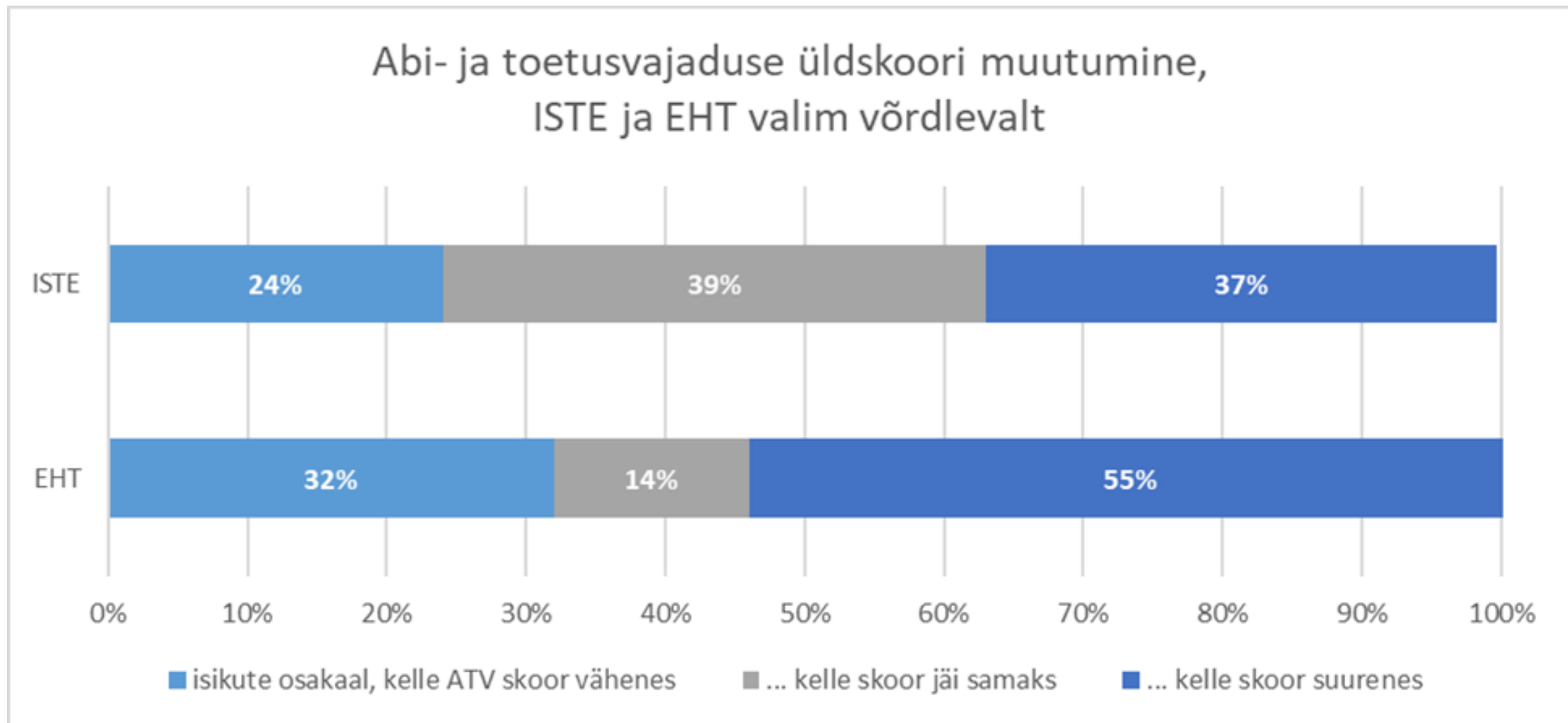
Valim ATV skoorigruppide lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

ATV skoorigrupid I ja viimasel hindamisel, ISTE ja EHT võrdlevalt

Abi- ja toetusvajaduse aste	Skoorigruppi kuuluvate inimeste arv esimesel hindamisel		Skoorigruppi kuuluvate inimeste arv viimasel hindamisel	
	ISTE	EHT toetavad (IET, TE, TT)	ISTE	EHT toetavad (IET,TE,TT)
madal (skoor 0-15)	134	82	130	59
keskmine (skoor 16-30)	249	232	245	244
kõrge (skoor 31-45)	80	31	88	42
äärmuslik (skoor 46-60)	22		22	
KOKKU	485	345	485	345
OSAKAAL	ISTE	EHT toetavad (IET,TE,TT)	ISTE	EHT toetavad (IET,TE,TT)
madal (skoor 0-15)	28%	24%	27%	17%
keskmine (skoor 16-30)	51%	67%	51%	71%
kõrge (skoor 31-45)	16%	9%	18%	12%
äärmuslik (skoor 46-60)	5%	0%	5%	0%
KOKKU	100%	100%	100%	100%

ATV üldskoori muutumine, ISTE ja EHT võrdlevalt

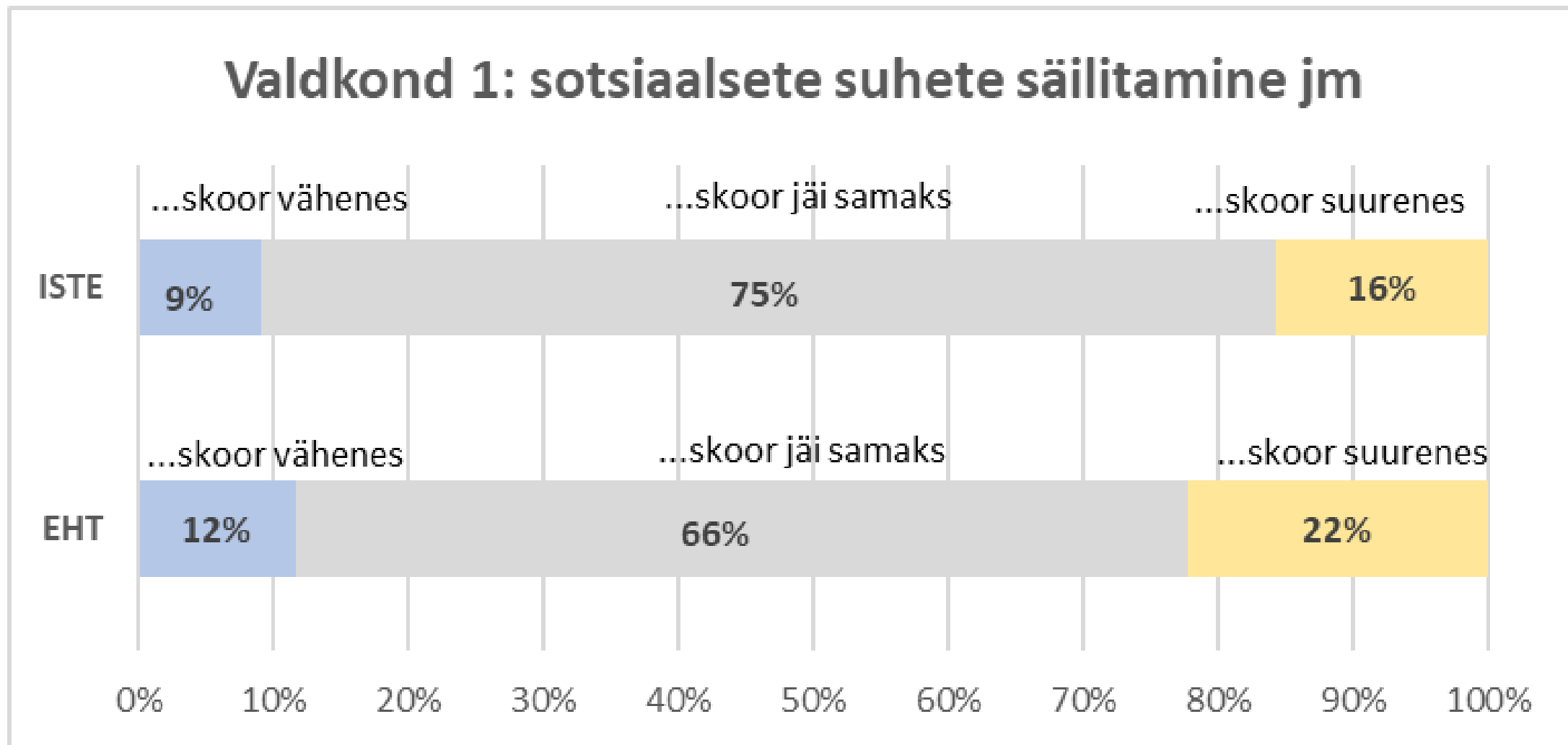
ATV üldskoori muutumine, ISTE ja EHT võrdlevalt II

SKOORI MUUTUMINE	Inimeste arv		Osakaal kogu valimist	
	ISTE	EHT toetavad (IET,TE,TT)	ISTE	EHT toetavad (IET,TE,TT)
vähenes	118	109	24%	32%
...vähenes (1-5 punkti)	78	79	16%	23%
...vähenes (6-10 punkti)	29	22	6%	6%
...vähenes (11+ punkti)	11	8	2%	2%
jäi samaks	189	47	39%	14%
...jäi samaks	189	47		
suurenes	178	189	37%	55%
...suurenes (1-5 punkti)	114	121	24%	35%
...suurenes (6-10 punkti)	40	43	8%	12%
...suurenes (11+ punkti)	24	25	5%	7%
KOKKU	485	345	100%	100%

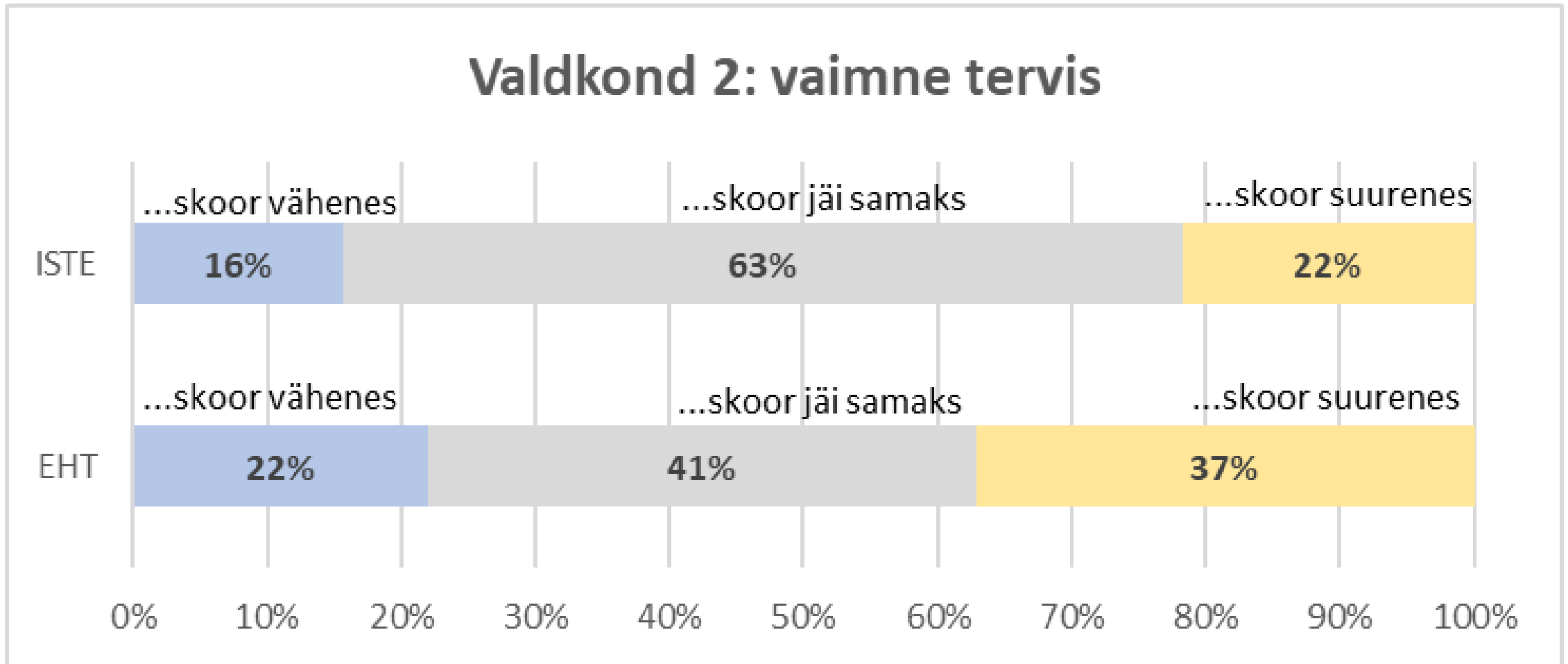
ATV üldskoori muutumine diagnoosigruppide lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

Diagnoosigrupp	Inimeste arv		Osakaal diagnoosigrupis	
	ISTE	EHT toetavad (IET,TE,TT)	ISTE	EHT toetavad (IET,TE,TT)
intellektipuue	103	126	100%	100%
...skoor vähenes	20	41	19%	33%
...skoor jäi samaks	44	15	43%	12%
...skoor suurenes	39	70	38%	56%
psüühikahaigus	367	214	100%	100%
...skoor vähenes	95	67	26%	31%
...skoor jäi samaks	138	32	38%	15%
...skoor suurenes	134	115	37%	54%

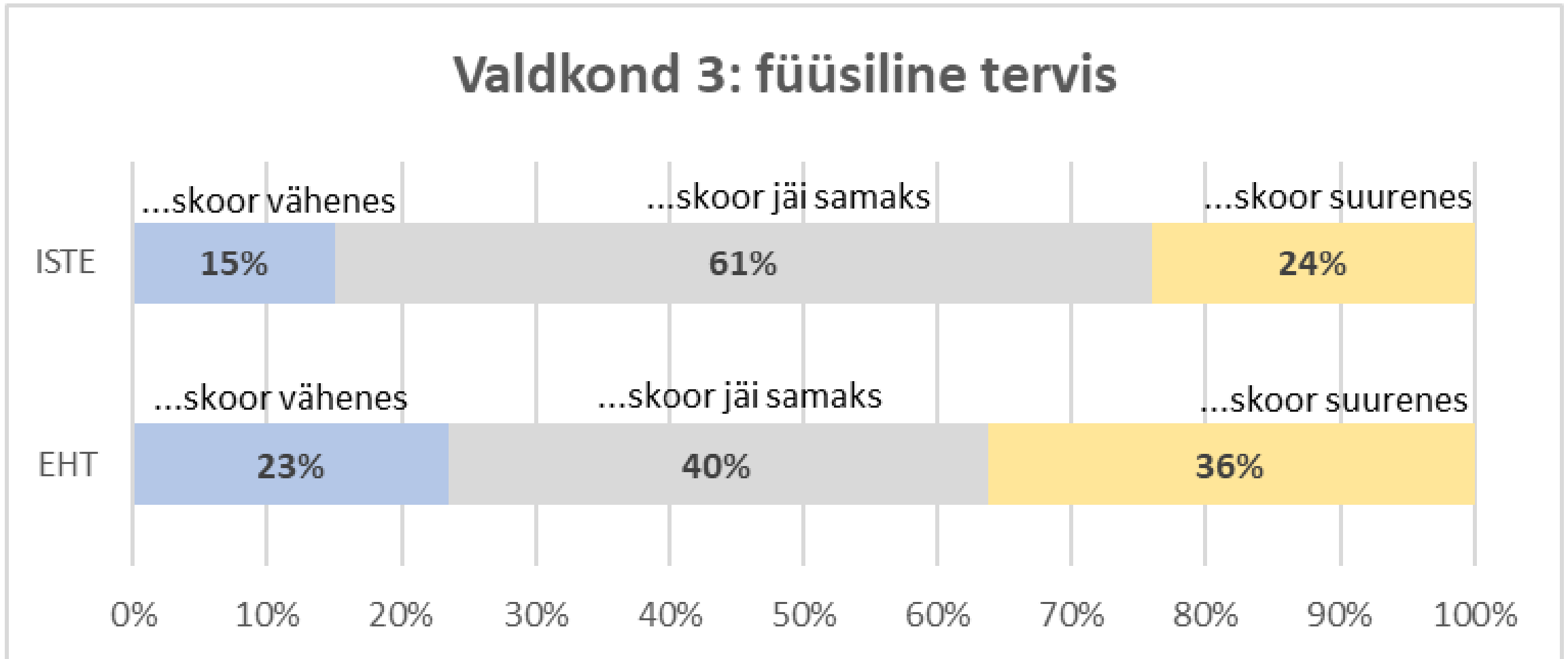
ATV üldskoori muutumine eluvaldkondade lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

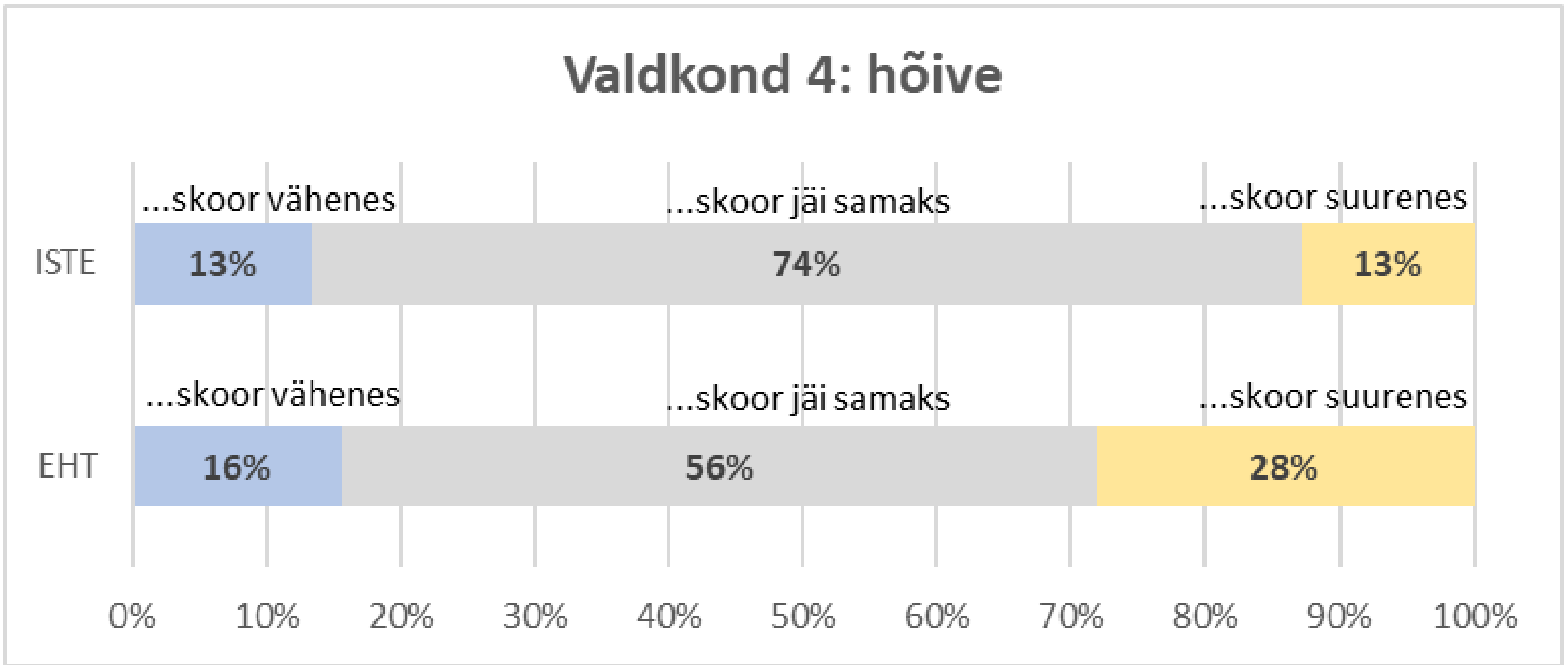
ATV üldskoori muutumine eluvaldkondade lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

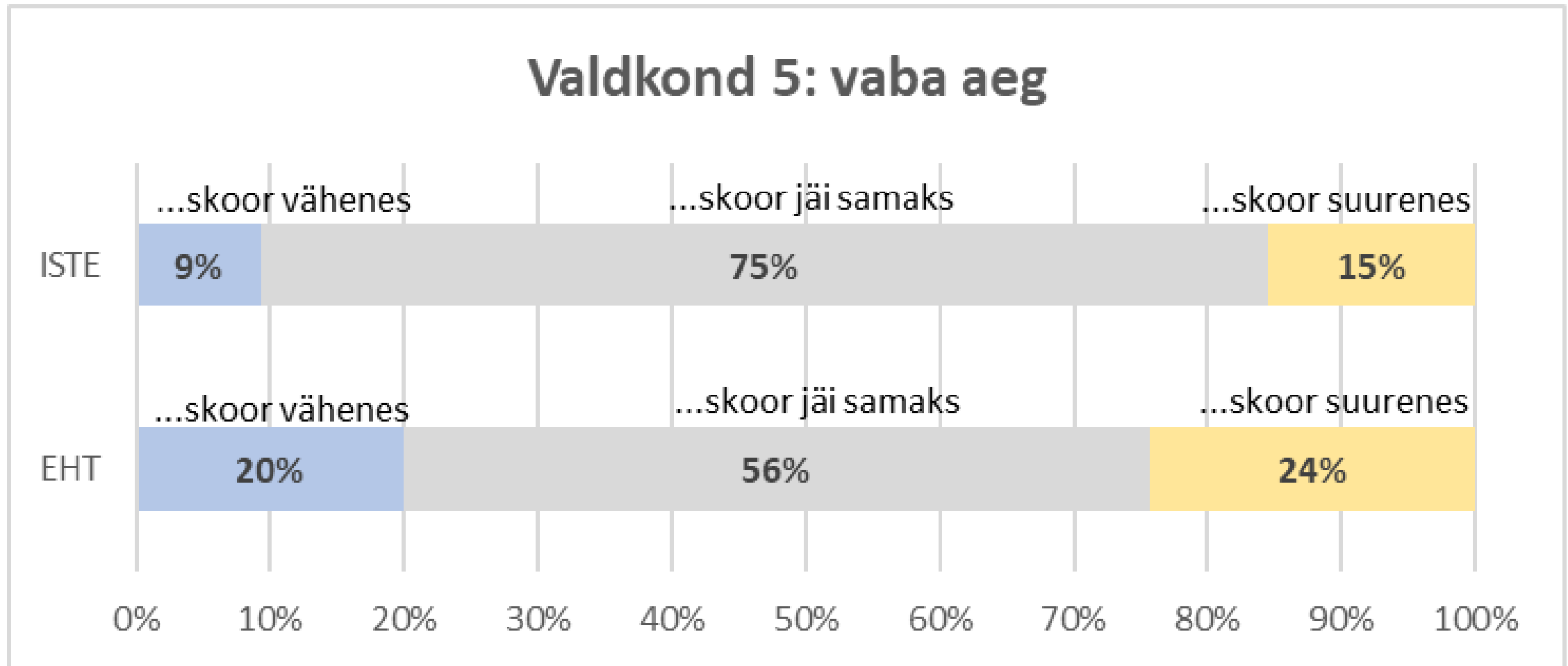
ATV üldskoori muutumine eluvaldkondade lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

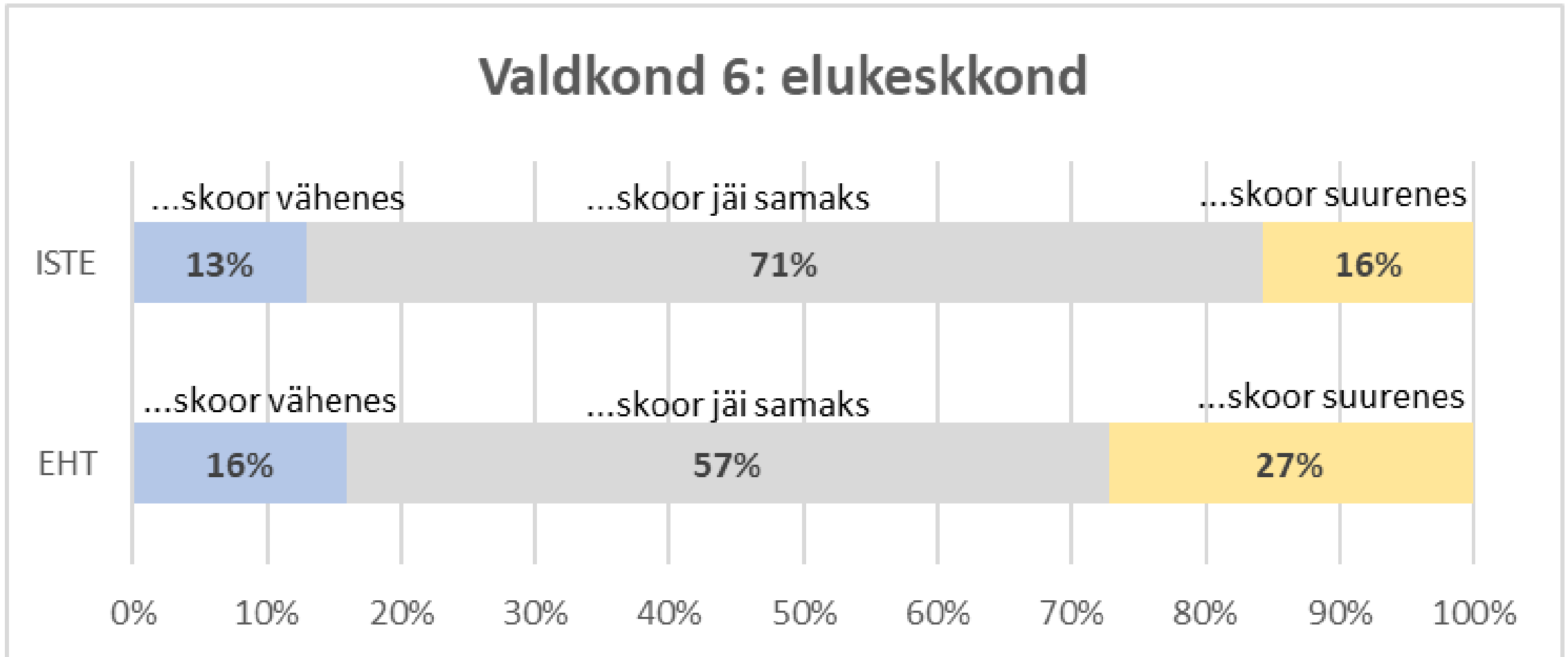
ATV üldskoori muutumine eluvaldkondade lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

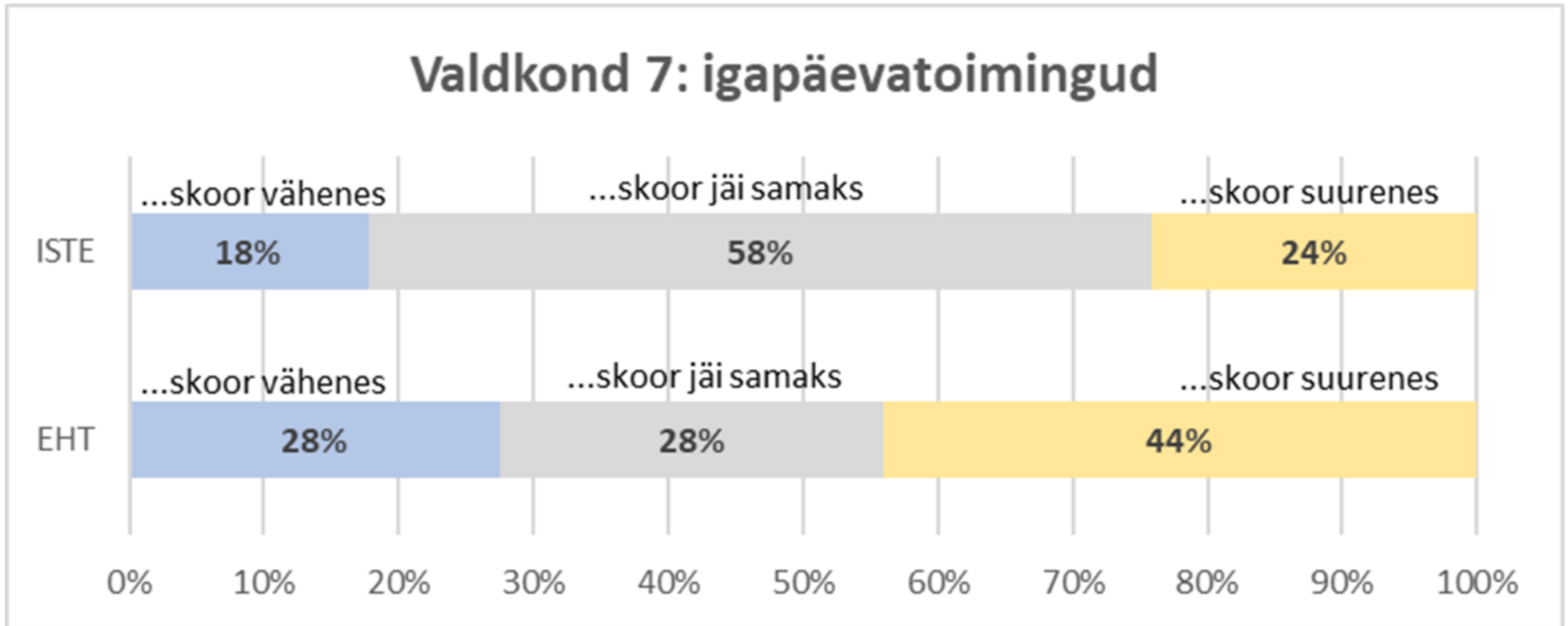
ATV üldskoori muutumine eluvaldkondade lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

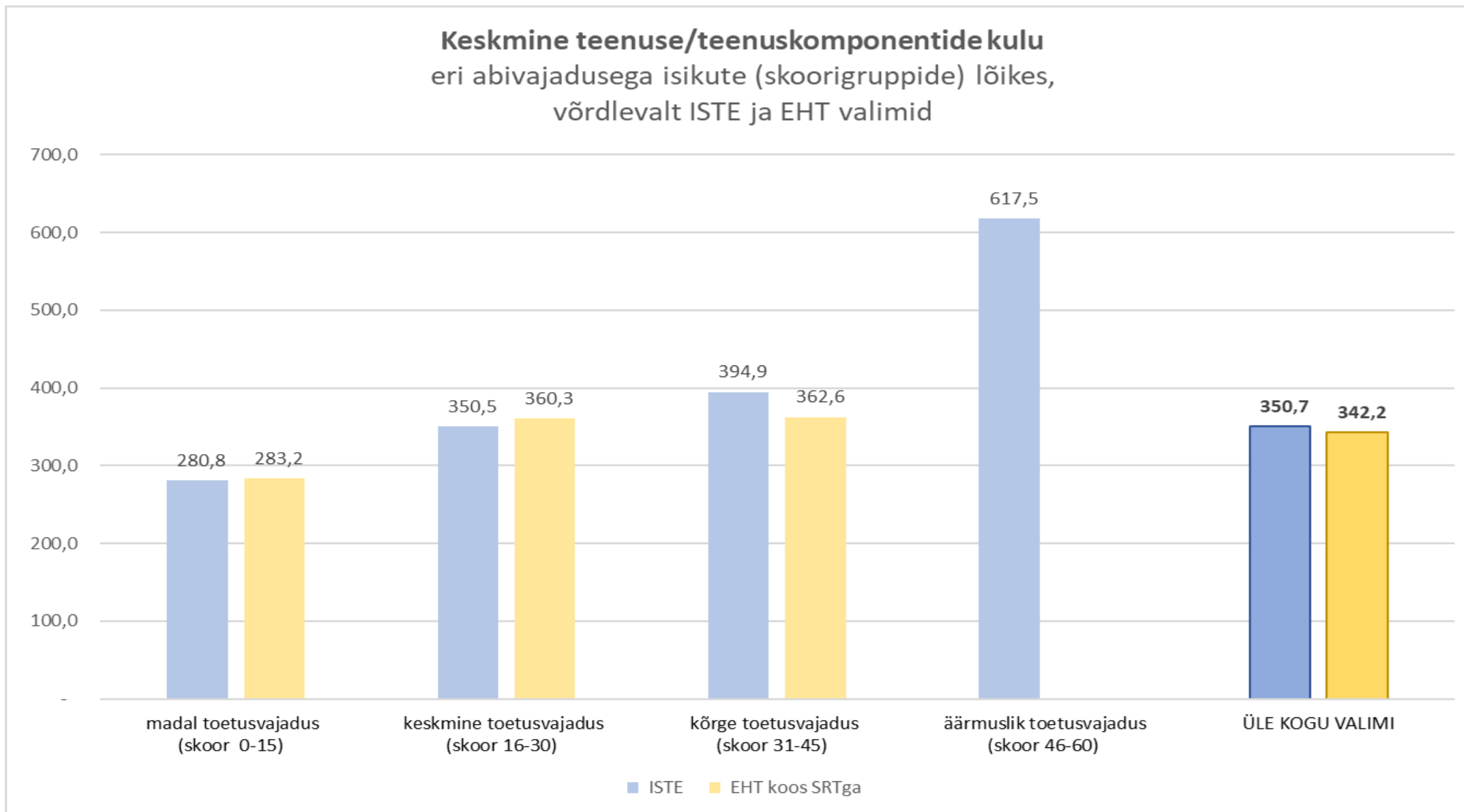
ATV üldskoori muutumine eluvaldkondade lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

ATV üldskoori muutumine eluvaldkondade lõikes, ISTE ja EHT võrdlevalt

Keskmine maksumus kuus/in skoorigruppide lõikes

Ülevaade KOV ja TO küsitluse tulemustest

KOV küsitlusele vastanud omavalitsuste profiil

**KOV
25**

Linn	5
Vald	20

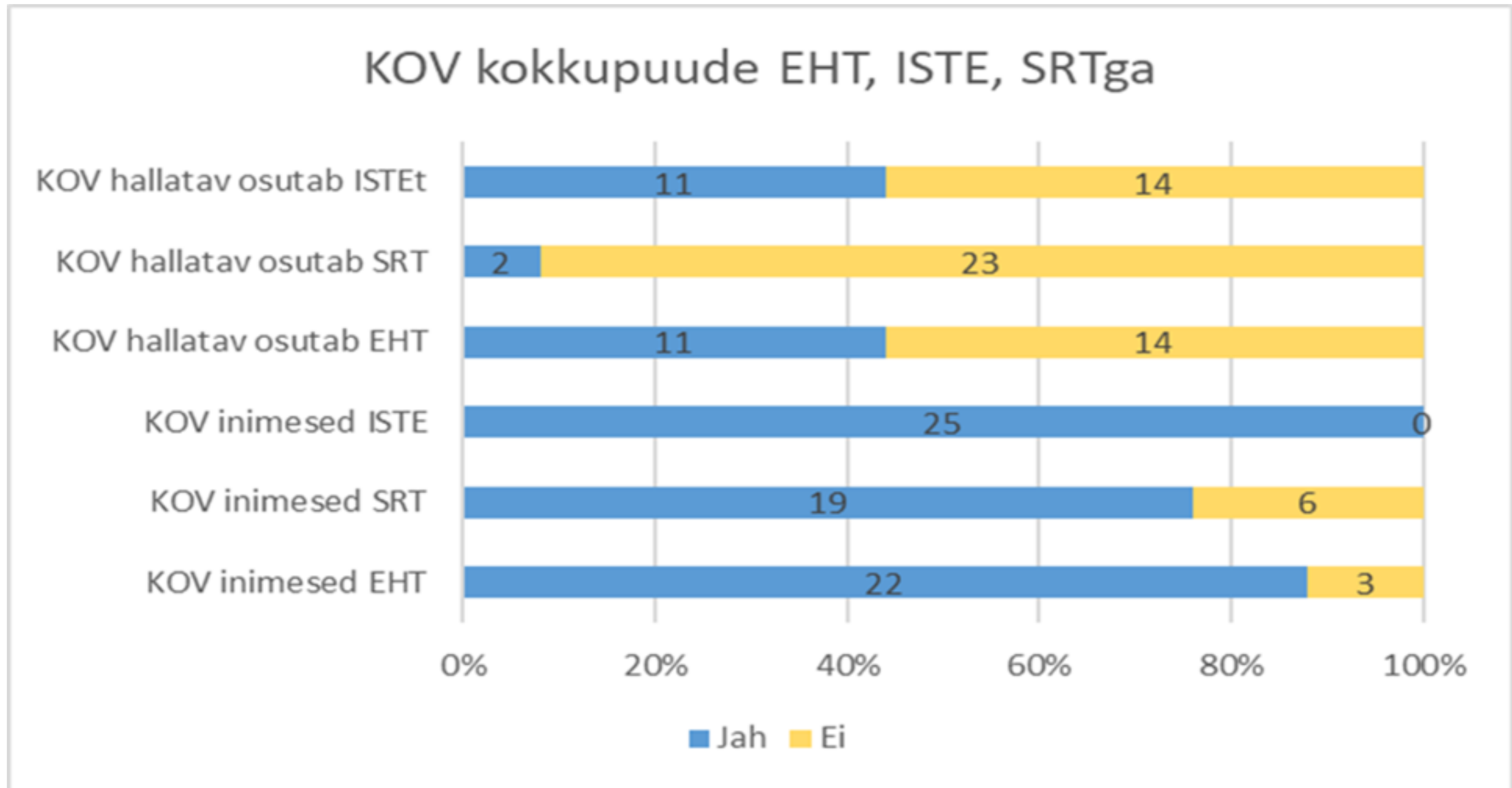
Keskmine KOV (5 - 11 tuh in)	16
Suur KOV (enam kui 11 tuh in)	9

Juhi tasand	4
Spetsialisti tasand (sotsiaaltöö)	11
Spetsialisti tasand (eestkoste, lastekaitse)	2
ISTE JK (eraldi töötaja)	8

ISTE kohtade arv 5-10 kohta	10
11-35 kohta	9
36-130 kohta	6

ISTE kogemus alla 2 a	4
2-5 aastat	19
rohkem kui 5 a	2

KOV kokkupuude EHT, ISTE ja SRTga

TO küsitlusele vastanud teenuseosutajate profiil

TO
33

Juht	17
Spetsialist	16

ISTE+EHT	13
ISTE+EHT+SRT	9
Ainult ISTE	7
ISTE+SRT	4
... + KOV teenused	16
... + muud teenused	3

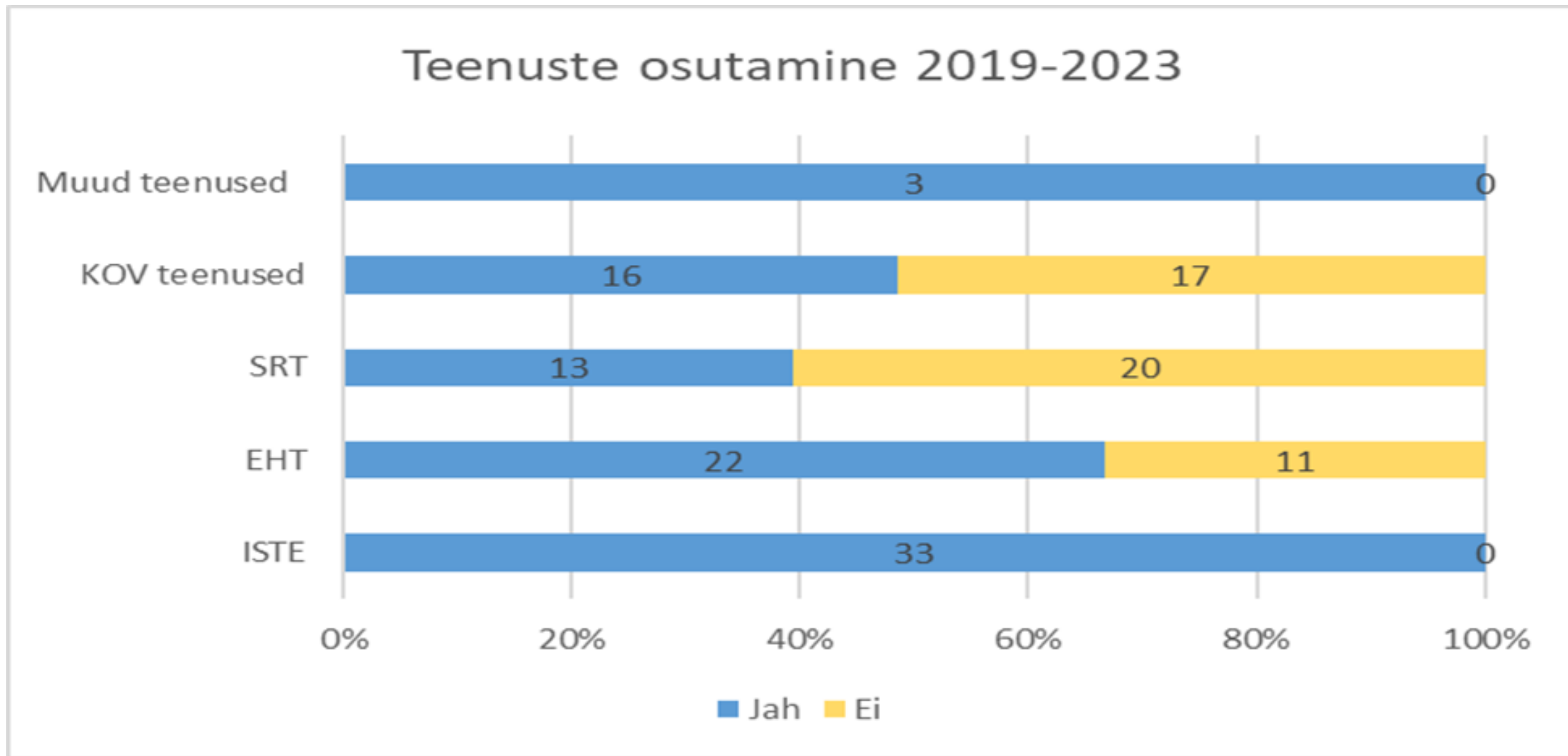
MTÜ	13
KOV allasutus	10
OÜ	8
SA	1
KOV	1

BTO+LTO	28
LTO	5

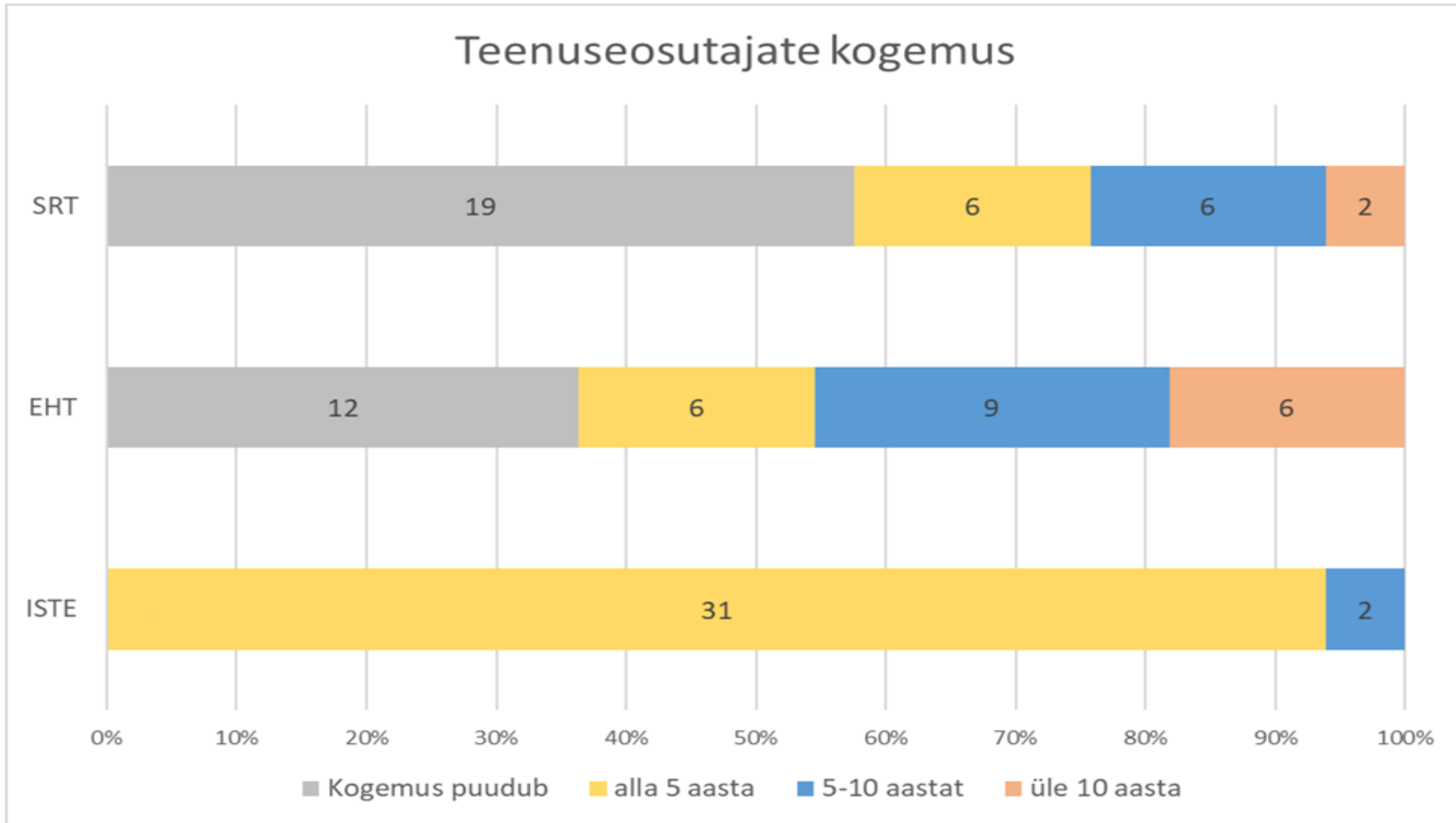
BTO komponente ei	5
BTO komponente 2	18
BTO komponente 3	10

LTO komponente 1-5	6
LTO komponente 6-15	13
LTO komponente 16-24	14

TO kokkupuude erinevat teenuste osutamisega

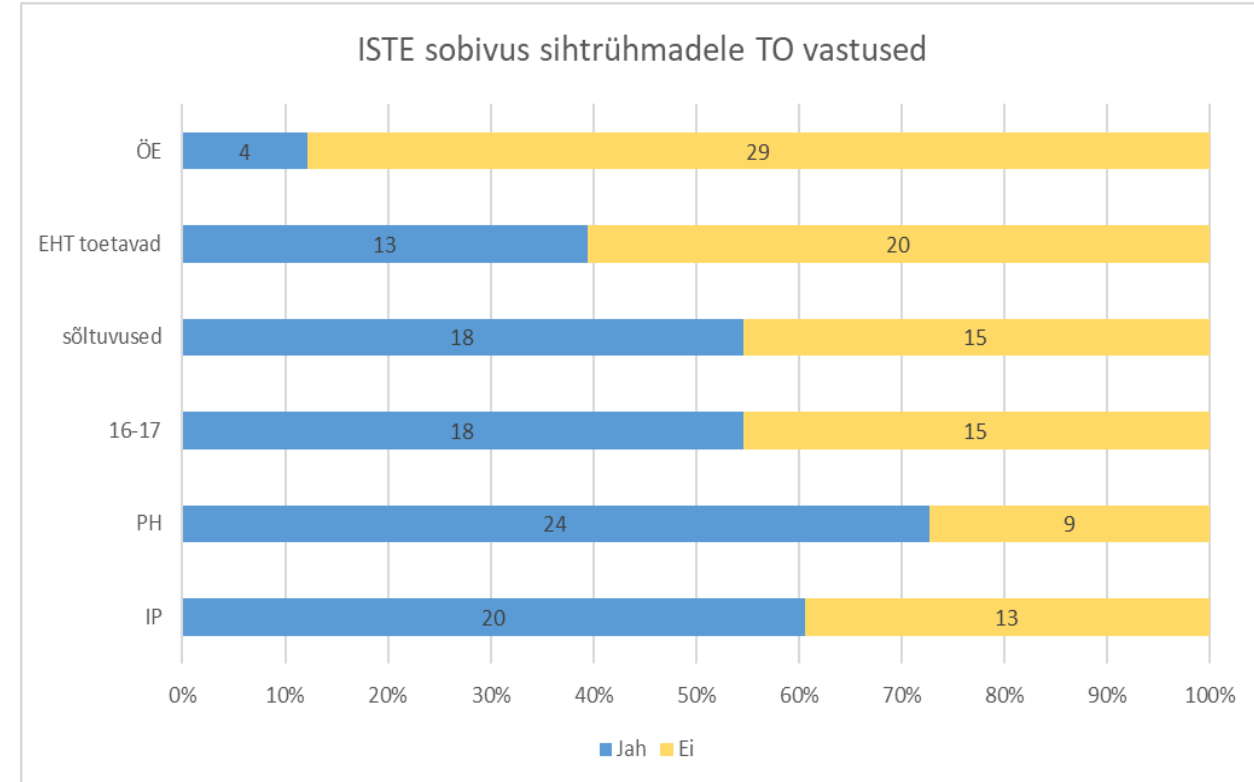
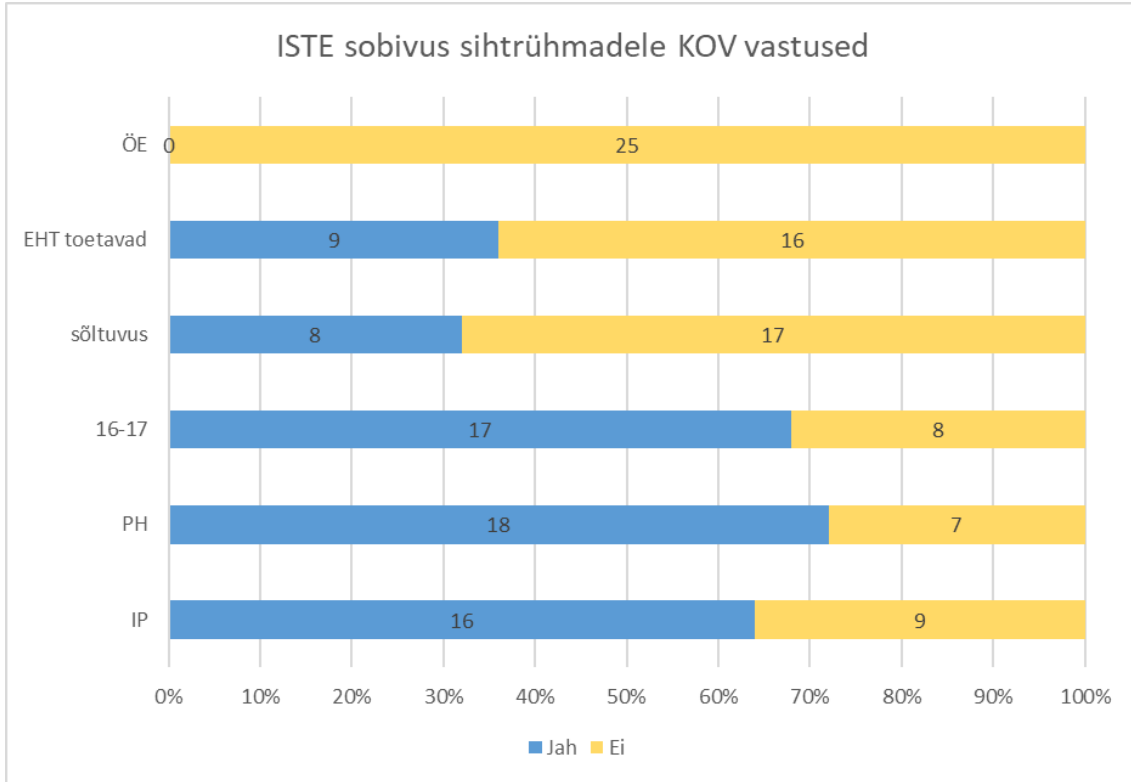

TO kogemus erinevate teenussüsteemidega

ISTE sobivus sihtrühmadele

Sotsiaalkindlustusamet

Teenuse saaja vaates tugevused ja arengukohad

	ISTE tugevused	EHT tugevused	ISTE arengukohad	EHT arengukohad
Teenuse saaja vaates	Isikukeskne, vajaduspõhine	Kvaliteetne teenus	Ei ole üle Eesti kaetud, TO ja kohti vähe	Kvaliteet ebaühtlane
	Kompleksne, komponendipõhine, mitmekesine	Isikukeskne	Mudel segane, komponendid kattuvad	Järjekorrad, teenuskohtade vähesus
	Kodu lähedal, mobiilne	Terviklik teenus ühest kohast	Komponentide kättesaadavus	Teenuspõhine
	Koostöö	SKA korraldatud, pikk suunamine	Koostöö osapoolte vahel	Paindlikkus puudub
	Lähedaste, pere toetamine	Harjumuspärane süsteem	Mitu TO, juhtumikorraldajat, spetsialisti	Ei saa teenust kodu lähedal

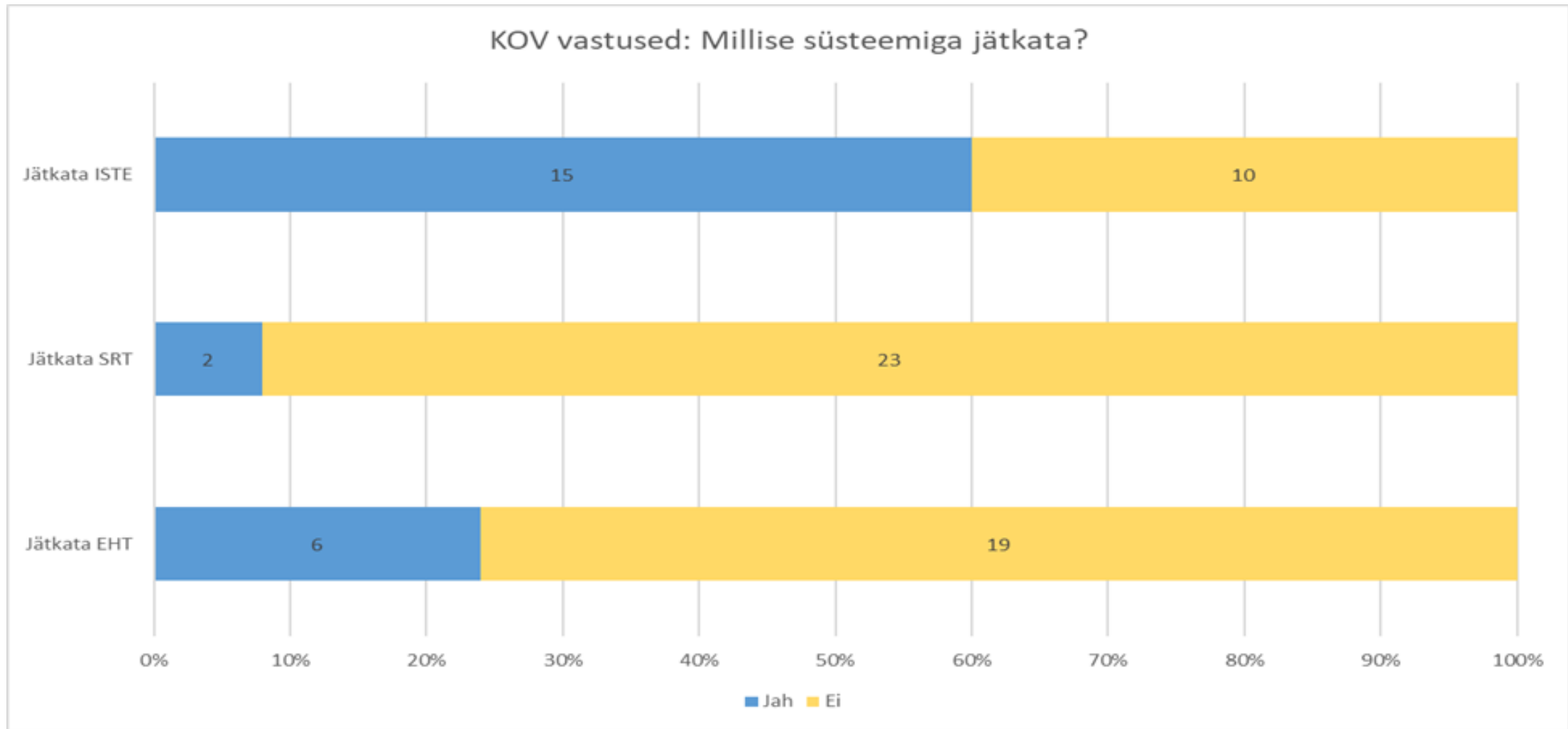
Teenuse osutaja vaates tugevused ja arengukohad

	ISTE tugevused	EHT tugevused	ISTE arengukohad	EHT arengukohad
TO vaates	Isikukeskne, paindlik, vajaduspõhine	Kindel periood, SKA suunamine	Rahastus – valmisolekutasu, stabiilsus, käibemaks	Alarahastus, pearaha väike
	Koostöö osapoolte vahel	Kindel rahastus, valmisolekutasu	Mahukas dokumentatsioon	Ei ole paindlik, vajaduspõhine
	Hind kulupõhine	Harjumuspärane	Koostöö osapoolte vahel	Järjekorrad
	Kompleksne	Isikukeskne, vajaduspõhine	Mudeli sisu täpsustamine	SKA ja KOV koostöö, info liikumine
	Hästi reguleeritud süsteem	Pikaajaline teenus	Infosüsteem puudu	Ei saa kombineerida teenuseid

KOV vaates tugevused ja arengukohad

	ISTE tugevused	EHT tugevused	ISTE arengukohad	EHT arengukohad
KOV vaates	Isikukeskne, paindlik, vajaduspõhine	Teenus üle Eesti	Infosüsteem puudu	Järjekorrad, teenuskohti vähe, ei saa valida
	KOVile lisavõimalus abistada	KOV ei pea tegelema	Rahastuse stabiilsus	Teenuse kvaliteet
	Kodulähedus, mobiilne teenus	Kvaliteetne teenus	Jätkusuutlikkus, projektipõhisus	KOV ei tea, kes on EHT, järjekorras
	Koostöö, võrgustikutöö	KOVil ei ole kulu	TO ebaühtlane kvaliteet	Alarahastus
	KOV saab teadlikuks abivajajatest	Toimiv süsteem	TO ja teenuskohti puudu	Ei saa kodu lähedal teenust

KOV vastused: Millise süsteemiga jätkata?

KOV-i põhjendused ISTE süsteemi sobilikkuse kohta I

- ✓ **Paindlik** aitamine **koduses keskkonnas**.
- ✓ **Tervik lähenemine**, mis toetab klienti just tema vajadusi arvestavalt antud hetke vajadusi arvestades, teenus on pikaajaline.
- ✓ Kergema toevajadusega isikute puhul on **kodulähedane toetus mõistlik**.
- ✓ **Kõige laialdasem tugi, pere kaasatav, teenusele jõudmine kiire** ja võimaldab inimesel elada enda kodus.
- ✓ Pigem **kombineeritult**.
- ✓ Parim variant minu meelest, saab kombineerida **inimese vajadustele vastava** teenuse.
- ✓ **KOV-iga tihedalt seotud. Lihtne** nii abivajajale kui ka KOV-ile.
- ✓ Mulle on **sümpaatne ISTE lähenemine**, aga teised süsteemid **ei peaks kaduma, vaid muutuma**. Kõik on olulised.

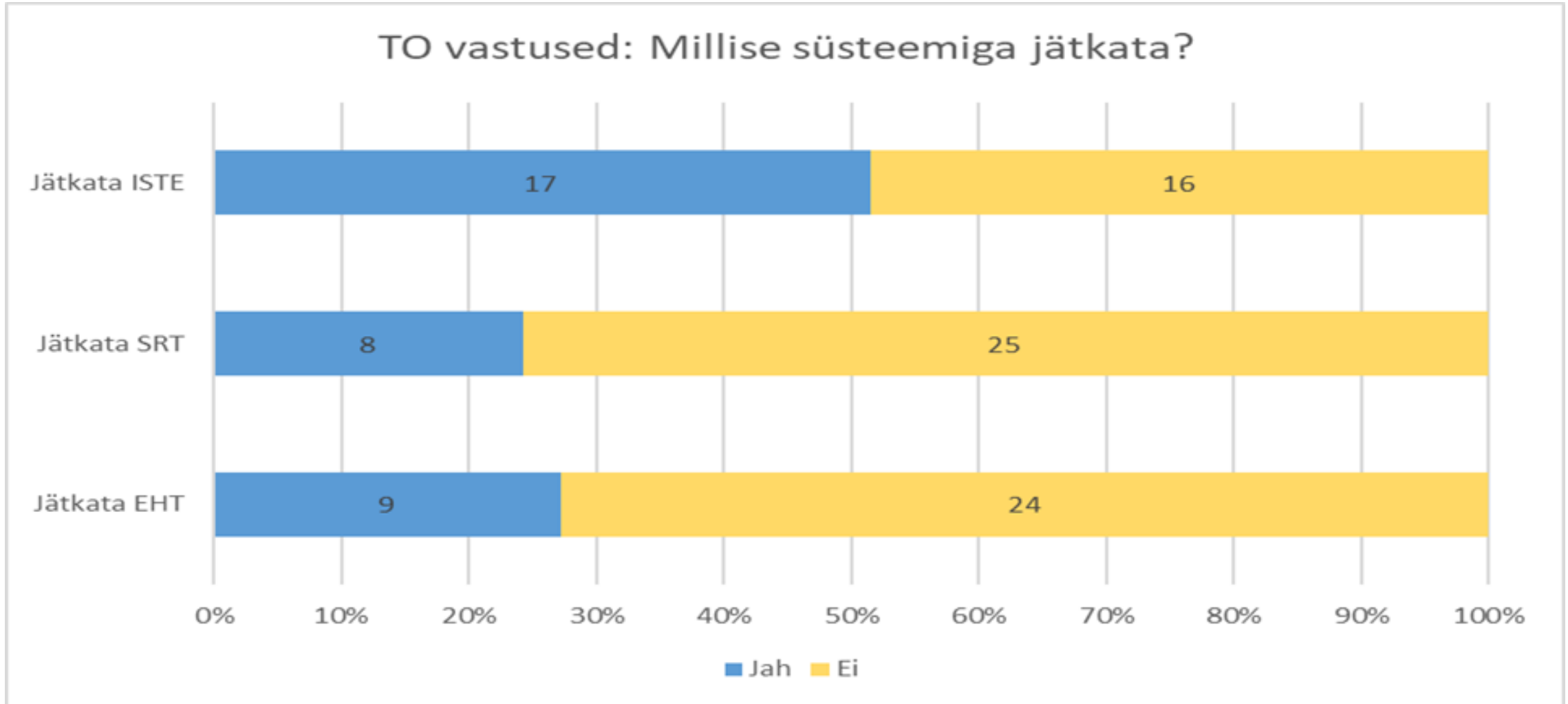
KOV-i põhjendused ISTE süsteemi sobilikkuse kohta II

- ✓ Mulle on **sümpaatne ISTE lähenemine**, aga teised süsteemid **ei peaks kaduma, vaid muutuma**. Kõik on olulised.
- ✓ Valisin ISTE, kuna teistega puudub kokkupuude.
- ✓ Kõige **suurem valik teenuseid** ja tuge kliendile.
- ✓ Väga vajalik, et toetada inimest, et tema abivajadus **ei kasvaks EHT teenuse vajaduseks**.
- ✓ Teenuste hulk ja rahalised **võimalused** on **suuremad**.
- ✓ ISTE süsteem suudab tagada **kodus ja kodulaadsetes tingimustes** elavate abivajajate vajaduste toetust.
- ✓ Tänu ISTEle **saame KOVis päriselt aru**, mis teenuse saajaga toimub ja kuidas teda toetatakse + mida vajab ning millised on teenuste võimalused. EHK kliendid on KOVile tihti tundmatud.
- ✓ ISTE võimaldab inimest toetada **igas eluvaldkonnas**.

KOV-i põhjendused EHT süsteemi sobilikkuse kohta

- ✓ **Kõik süsteemid on vajalikud**, kuna toetavad eriraskusega abivajavaid inimesi. Liitpuudega inimesed vajavad oluliselt suurema mahulist abi, mida on võimalik tagada ainult asutuse hooldusega.
- ✓ **Raske ja äärmusliku toetusvajadusega** inimeste puhul ei piisa ISTE projekti võimalustest.
- ✓ Võtaks **ISTE tugevused** ja sellest tulenevalt **täiendaks EHT**, et teenus oleks rohkem **isikukeskne**, kuid jätkuks **üleriigiline ühtlane tase**.
- ✓ **Väga vajalik teenus**, **ISTE** saab olla **sellele eelnev**, aga mitte asendada.
- ✓ **Sobib** psüühilise erivajadustega inimestele, kes vajavad **pidevat järelevalvet ja toetust**.

TO vastused: Millise süsteemiga jätkata?

TO põhjendused ISTE süsteemi sobilikkuse kohta I

- ✓ Sobivaim **isikukesksuse**, **teenuskomponentide mitmekesisuse** ja erinevate **valdkondade koostööle** suunatuse tõttu.
- ✓ **ISTE kombineerib EHT ja SRT**, võimaldades **igakülgset toe pakkumist** vastavalt inimese vajadusele.
- ✓ **KOV kui koordineerija**.
- ✓ **Paljude eri probleemidega** on psüühikahäirega inimesed. Eriti krooniline depressioon jne.
- ✓ Teenust osutatakse **vastavalt isiku vajadusele**, **rahastus** on hetkel selle tagamiseks **piisav**.
- ✓ Sobib, sest on **kompleksteenus**, inimese toetamise/arendamisega tegelevad nii **tegevusjuhendaja** kui **erialaspetsialistid**.
- ✓ Arvan, et ISTE projekt on **parim lahendus psüühilise erivajadustega inimeste toetamiseks**. ... linnavalitsus pakub hetkel vaid ISTE projekti.

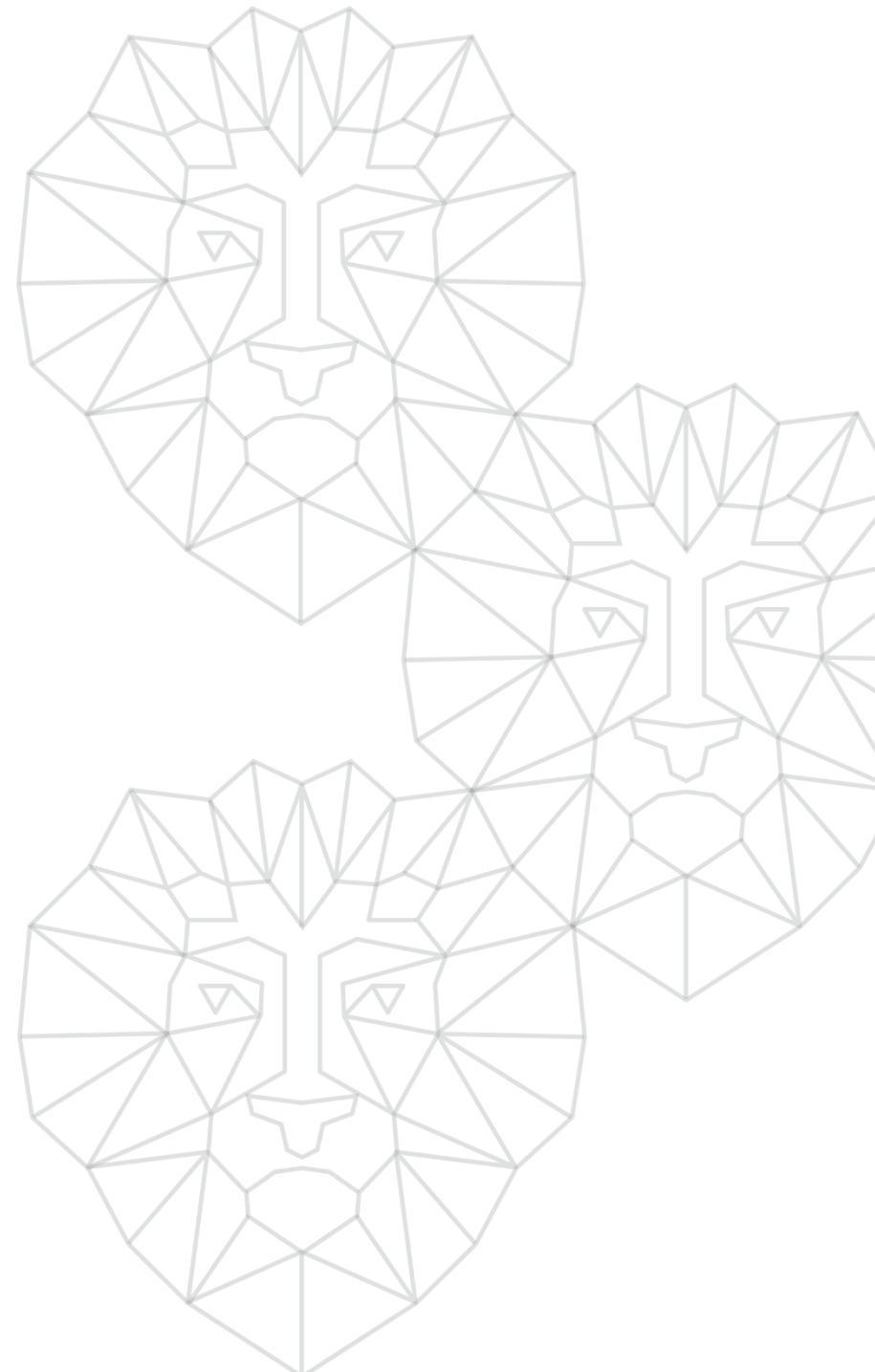
TO põhjendused ISTE süsteemi sobilikkuse kohta II

- ✓ See võimaldab **operatiivselt** ja **paindlikult** reageerida muutustele ja kliendi vajadustele.
- ✓ **Kompaktsem** ja **isikliku lähenemisega** teenus. **Sobib osadele** kindlasti paremini kui teised teenused.
- ✓ Annab võimaluse **erinevate mahtudega** tegelemiseks, **isikukeskseks** lähenemiseks ja **erinevate LTO kaasamist**.
- ✓ **Valiks ISTE, aga peab olema kombineeritud**.
- ✓ **Paindlik, kombineeritud**, pole vaja mitut suunamisotsust.
- ✓ **On vaid selle programmi kogemus**. Puudub kogemus EHT ja SRT osutamisel.
- ✓ ... (jah,) kui rakendada eelnevates küsimustes välja toodud **muudatusi**.

TO põhjendused EHT süsteemi sobilikkuse kohta

- ✓ Need on kliendid, kelle **toimetulekuvõimet** tuleb **säilitada** vähemasti samal tasemel.
- ✓ **Teenus on toimiv** ja isikule **lihtne**. Praegune **EHT on väga paindlik ja isikukeskne**.
- ✓ **Kindlus eelarve** tegemisel ja järgimisel. Tegevusjuhendajad hea juhi juhtimisel teevad oma **tööd** nagu nii **südamega**.
- ✓ Sobib, sest **inimesekeskne toetus igapäevategevustes**, kui ei vaja eri spetsialistide tuge.
- ✓ **Oleneb abivajadusest**, aga saaksid osad ilusti mõlemates projektides hakkama. Kui vaid soovitakse muutusi.
- ✓ **Kõik sobivad**.
- ✓ **Me oleme ISTEs pettunud ja oleksime rõõmsad, kui säiliks EHT süsteem ja osade klientide puhul EHT ja SRT koos osutamise võimalus**.
- ✓ **Praegune süsteem töötab** ja on kindlatel alustel üles ehitatud ning korraldatud nii inimese kui teenuseosutaja vaates. Praegune **EHT on stabiilne** teenus inimese jaoks. **Reguleeritud riigi poolt**, ei tekita abivajajale segadust. On asjatundlike ametnike poolt **koordineeritud** (SKA teenuste konsultandid, tiimijuhid jne). KOV poolel on asjatundmatust, palju segadust, oskamatus, mitte süvitsi minekut, ametnik ülekoormatud muu KOV tööga - ei süüvita infose põhjalikult, huvi puudus ja algatus puudub teenuseosutajaga kontakteeruda, küsimusi ei esitata, parandusi ei tehta.

Kokkuvõte ja järeldused

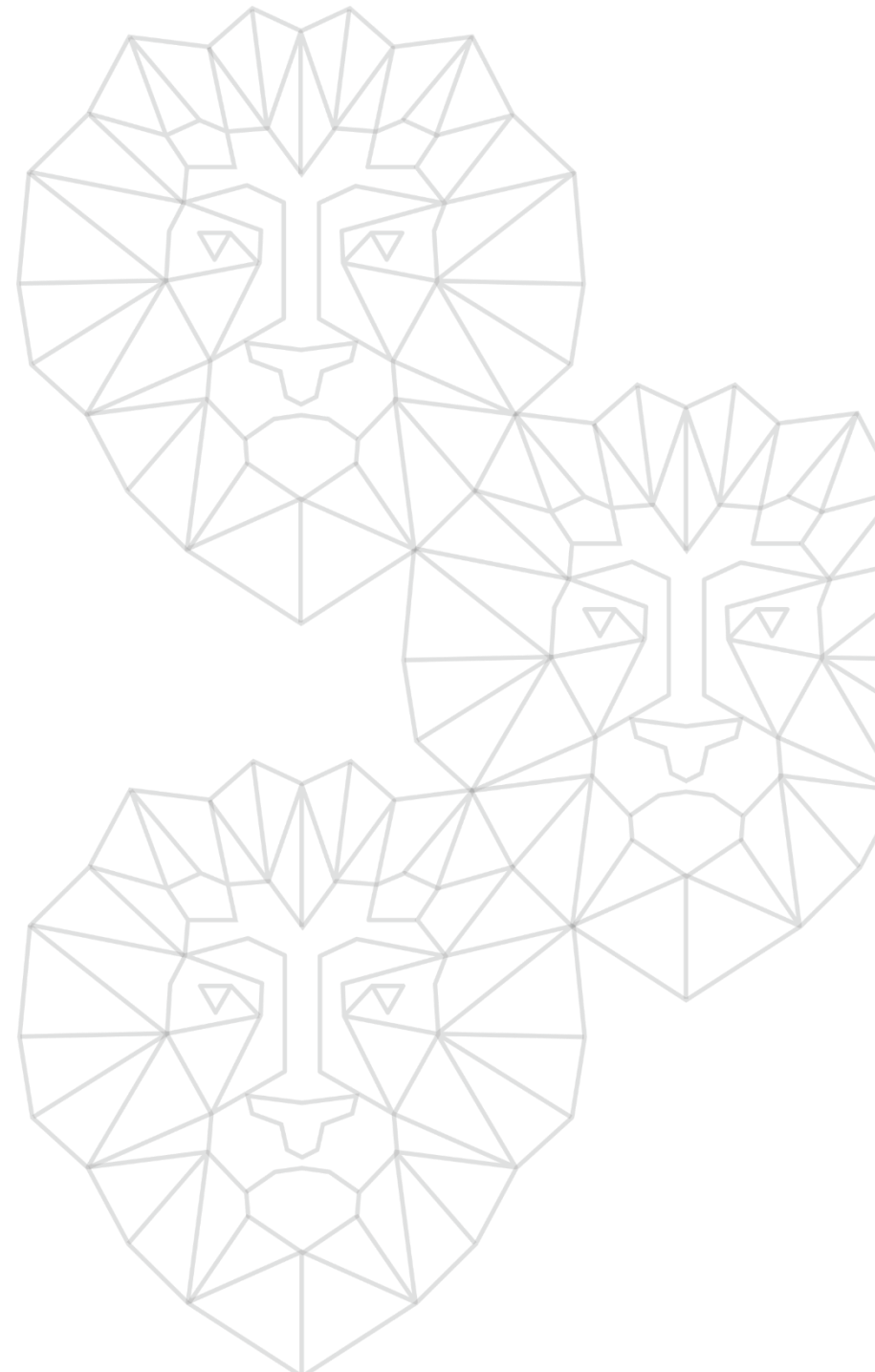
Uuringu kokkuvõte ja järeldused

- ✓ **KOVides** on arvestatav hulk **inimesi**, kes vajavad abi ja vastavad EHT toetavate teenuste profiilile.
- ✓ Inimese vaates ei ole vahet kummas (ISTE või EHT+SRT) süsteemis ta teenust saab, **ei selgu ühe või teise süsteemi eelis üheselt**.
- ✓ ISTEs ja EHT toetavatel teenuste on **sarnase ATV profiiliga** inimesed ehk peamiselt **keskmise abi- ja toetusvajadusega** (üldskoor 16-30).
- ✓ **ATV skoor muutunud** (suurenenud või vähenenud) EHT toetavatel teenustel **87%** ja ISTEs **61%** inimestest.
- ✓ **ATV skoor jäänud samale tasemele** või vähenenud EHT toetavatel teenustel **46%** ja ISTEs **63%** inimestest.

Uuringu kokkuvõte ja järeldused

- ✓ **Vanuserühmade ja diagnoosigruppide** lõikes ei tulnud esile olulisi erinevusi ATV skooride muutumisel.
- ✓ **Eluvaldkondade ja üksikküsimuste** lõikes ei tulnud esile olulisi erinevusi ATV skooride muutumisel.
- ✓ **ATV skoorigrupp ei muutu**, ATV skoor muutub mõne punkti võrra.
- ✓ **ISTE** keskmine maksumus inimese kohta kuus on **351 eurot** (338 eurot).
- ✓ **EHT+SRT** keskmine maksumus inimese kohta kuus on **342 eurot**.
- ✓ **60% KOVidest** ja **52% TOdest** eelistaksid kolmest süsteemist **jätkamist ISTEga**.
- ✓ **24% KOVidest** ja **27% TOdest** pooldasid **EHT süsteemiga jätkamist**.
- ✓ **ISTE** mudel sobib **IP ja PH inimestele**, **16-17 aastastele** ja **TO arvates ka sõltuvustega inimestele**.

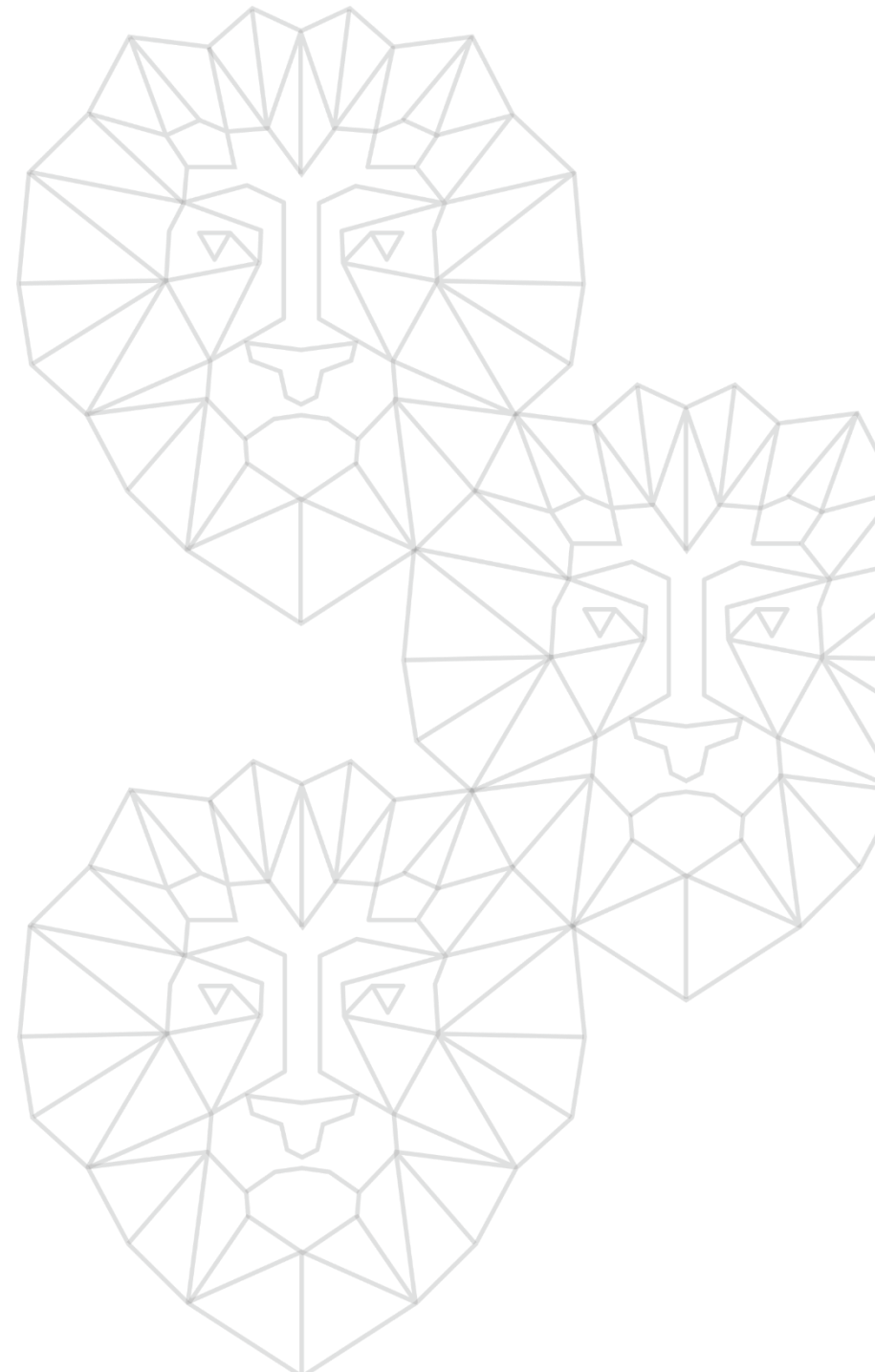
ISTE tulevik

Järgmised sammud

- 03.05.2024 ISTE tulevikustsenaariumite ja uue perioodi pilootprojekti sisu arutelu
- TAT pikendamine, konkurss ja ISTE piloteerimine
- Otsus, kuidas ISTE rakendub
- Ettevalmistused ISTE rakendamiseks –seadusandluse muudatused, koolitused, juhised
- ISTE rakendamine

Küsimused?

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Täna!

Anu Hall

Arendusnõunik

Anu.hall@sotsiaalkindlustusamet.ee

5908 2581

